

Piżmak
(*Ondatra zibethicus*)

Szkoda, że jest to coraz rzadszy gość naszych łowisk. Jego populację przetrzebiły norki oraz przesadna melioracja, warto jednak poszukać go w łowisku, gdyż jest jedną z ładniejszych oznak wiosny.

I. Występowanie i siedlisko

Piżmak pochodzi z Ameryki Północnej. Do Europy został sprowadzony na początku dwudziestego wieku. Obecnie występuje on w Europie Środkowej i Wschodniej oraz miejscami w Skandynawii i Europie Zachodniej, a zasięg jego występowania ciągnie się na wschód po Syberię. W Polsce występuje na terenie całego kraju, mniej lub liczniej, zasiedlając wszelakie wody śródlądowe. Wymogi Piżmaka nie są duże, toleruje on nawet znacznie zanieczyszczenie wody, oraz nie jest specjalnie wybredny jeśli chodzi o wielkość zbiornika, jako że można go spotkać nawet w miejscach, które na pierwszy rzut oka nie przypominają nawet małego stawu. Najczęściej zamieszkuje w przybrzeżnej strefie zbiorników i cieków wodnych.

II. Charakterystyka ogólna

Piżmak jest jedynym polskim zwierzęciem łownym należącym do gryzoni. Z wyglądu przypomina krzyżówkę szczura z nutrą. Ma szczurzo-bobrowaty tułów, na którym znajduje się masywna, jak na jego gabaryty głowa. Oczy i uszy osadzone wysoko, w jednej linii z nozdrzami. Uszy i nos mają możliwość zamykania się, a cechy te sprzyjają długotrwałemu nurkowaniu (jednorazowo do 10 minut pod wodą). Łapki tylnie są znacznie większe od przednich i stanowią siłę poruszającą piżmaka w wodzie. Ogon jest stosunkowo długi, przypominający wyglądem szczurzy. Futro gęste, o

krótkim ciemnobrunatnym włosiu, od strony brzusznej jaśniejsze. Samica ma 6 sutek piersiowych i 4 brzuszne. Masa ciała piżmaków wynosi od 0,6 do 2 kilogramów.

III. Odżywianie

Piżmak nie gardzi żadną roślinnością znajdującą się w zasięgu jego krótkich, lecz ruchliwych przednich łapek. Zjada wszelkie roślinne części, począwszy na korzeniach, a na liściach skończywszy. Żeruje na pędach, ziołach jak również korze oraz wszelakich owocach. Zimą posilkuje się bogatymi w skrobię i inne związki zapasowe kłaczami trzciny i tataraku. Dietę uzupełnia pokarmem zwierzęcym. Głównie są to mięczaki i skorupiaki zbierane z dna.

IV. Rozmnażanie i rozwój

Od kwietnia do października samica może wielokrotnie przystępować do rozrodu. W naszych warunkach klimatycznych z reguły wyprowadzane są 3-4 mioty. Po około 4 tygodniowej ciąży rodzi się od 3 do 9 ślepych młodych. Po okresie laktacji (4 tygodnie) młode opuszczają gniazdo. Rosną bardzo szybko. Po 4 miesiącach ważą 0,5 kg, a po upływie 5 miesięcy są zdolne do rozrodu. Znaczne redukcje w populacji młodych osobników powodują wiosenne roztopy, powodujące podniesienie się lustra wody, co często prowadzi do zalania domostwa wraz z niedoświadczonymi jeszcze młodymi a skutkuje ich śmiercią z powodu zatopienia lub wychłodzenia.

V. Zachowanie

Piżmaki preferują życie rodzinne (czyli para rodziców i z reguły mioty z danego roku) i zamieszkują w norkach, kopanych w groblach oraz nabrzeżu. Zdarza się również, że budują kopczyki z mułu, oraz roślinności. Wyjścia z gniazd, zarówno te w norach, jak i w kopcach, znajdują się pod powierzchnią wody, gdyż w ten sposób piżmaki są w stanie szybko uciec drapieżnikowi lądowemu. Od lutego do maja oraz od września do listopada ma miejsce szczególna aktywność piżmaków, połączona z intensywnymi wędrówkami (jak wszystkie zwierzęta terytorialne, piżmaki mają tendencje do wędrówek). Ich główna aktywność dobową przypada na zmierzch oraz noc, choć zdarzają się okresy aktywności dziennej (głównie podczas budowy domostwa lub podczas godów).

VI. Ekologia gatunku

Piżmak niegdyś uważany był za szkodnika wyrządzając faktyczne szkody tam, gdzie jego liczebność była znaczna. Kopiąc nory potrafi on uszkadzać i dziurawić wały przeciwpowodziowe, niszczyć groble i umocnienia brzegów zbiorników wodnych. Obecnie ze względu na swoją małą a w niektórych rejonach niemal śladową obecność, piżmak nie może być już odbierany w roli szkodnika.

Piżmak, oprócz człowieka, ma wielu naturalnych wrogów znacznie redukujących jego populację. Należą do nich głównie norka, czyniąca prawdziwe spustoszenie w

populacji, jak również w mniejszym stopniu lisy oraz drapieżniki łasicowate. Również choroby potrafią trzebić jego populację a najbardziej znaną jest tularemia, nasilająca się w okresach suszy i spadku poziomu wód.

VII. Słowniczek

Myszka – o młodym piżmaku.

Wibrysy – w okolicach wargowych włosy czuciowe.

Worki strojowe – organy odpowiedzialne za wydzielanie piżma.